

SZÍNHÁZ-VILÁG

SZERKESZTI
FARAGÓ JENŐ

színháztermék szétküldését

Budapest, 1912. II. hó

Államügyész.

KERÉNYI GABI

(Labori felvétele)

SIMONYI MÁRIA

(Békvárosi Színház)

Labori felvétele

1920. FEBRUÁR 8.

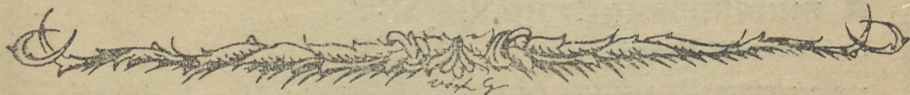
I. ÉVFOLYAM.

2. SZAM.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., LIPÓT-KÖRUT 1.

Telefon: 132-19 és 125-96.

Felelős szerkesztő: FARAGÓ JENŐ

Nagyvárad *pósta.*

A váradi pósta levelet hozott:

— Jaj, az élet itten gyászos, átkozott;
senyedünk rabságba, sirunk, szenvedünk;
magyar nótát senki nem dalol nekünk! . . .

A váradi pósta levelet vigyen:

— Igaz, reánk törtek vadul, irigyen;
de még el se mulik egészen a tél
és a magyar dalnak ujra szárnya kél.

Faragó Jenő.

Gróf Tisza.

A mulandóság tragédiája.

Irta: **Schmitt Henrik.**

Berlinben most jelent meg Schmitt Henrik drámája, amelynek hőse Tisza István gróf, s amelynek műfaját a szerző így határozza meg:

„A mulandóság tragédiája három órában”.

Amilyen érdekes ez a meghatározás, olyan érdekes a szereplő személyek felsorolása is, amit a szerző a következőképpen csinál:

„Fellépnek:

Gróf Tisza István

Egy tábornok

Gróf Károlyi Mihály

Egy szőke nő

Résztvesznek továbbá

Sándor ur, belügyminiszter, Tisza sógora; Tisza grófnő;

Almácssy Denise comtesse, Tisza unokahuga; Tisza

unokája; Lili kisasszony, gépirónő; egy munkásvezér;

egy titkár:

Megösmerkedünk még:

*több kormánypárti képviselővel és néhány ellenzéki
urral; két ujságíróval, akiknek mindenüvé szabad be-
lépésük van; több katonával; A. B. C. katonaruhába
bujt gyilkosokkal; egy munkással; két közismert urral;
két munkásnővel; egy öregasszonnyal; két gyerekkel;
egy hadirokkanttal; három lakájjal és egy utcai
leánnyal”.*

Tudnunk kell még a következőket:

*Első óra: nagy terem a miniszterelnökségen; a Tisza kor-
mány lemondásának napján.*

*Második óra: külön szoba egy politikai klubban; a for-
radalom estéjén.*

Harmadik óra: lakószoba Tisza gróf lakásán; megöletésének estéjén.

(Városi Színház.)

ALBERT ERZSI: Carmen.

Labori felvétele.

Minden felvonás, — vagy mint a szerző mondja: minden óra, — kis előjátékkal kezdődik.

Az első óra előtt ácsorgó asszonyok beszédét halljuk. Nincs semmi, nem kapni semmit — erről szól a beszéd. És ezzel párhuzamosan: hadiszállítók vitatkozása, csupa profit, csupa üzlet minden. És befejezi a jelenetet egy kis fiú: rongyos, szegény gyerek cipőzsinórt árul. . .

Az utcai kép eltűnik és a miniszterelnökségi termet látjuk. Lakájok jönnek-mennek, a gépirónő aktákat másol, a grófnő, Almásy comtesse és a titkár Tiszáról beszélgetnek; majd megjön maga Tisza és vele több politikus és egy generális.

Es most igazán drámai erővel kapjuk a nagy napok históriáját. Tisza vitája a tábornokkal, Sándor Jánossal és a többi politikussal; a főhadiszállás telefonjelentése a front áttöréséről, Tisza lemondása — a tragédia gyorsaságával, nehéz atmoszférájával a közeledő katasztrófa érzését keltik bennünk s az egymást lázasan követő események középpontjában a Hős, a tragédia hőse: Tisza István, egész férfi, egész ember: vasból, acélból, amely a sors minden pörölyütésére még erősebb, még ellentállóbb lesz. . .

Az első felvonás azzal végződik, hogy Tisza elbucsuzik és megy. Az írógépes kisasszony és a lakáj felzokognak távozására. . .

A második óra előjátéka egy külvárosi ház előtt játszódik. Katonák kereskednek kincstári holmikkal; némberek és utcai lányok civódnak s egyesült erővel leütnek és kifosztanak egy öreg embert. . .

Azután a második felvonás.

Politikai klubélet. Károlyi Mihály szereplése. Burkolt és nyílt intrikája Tisza gróf ellen. Antipatikus, intrikus, rosszindulatu. A forradalom estéjének eseményeit tudjuk meg, hírlapírók jelentéseiből, politikusok beszélgetéseiből. Politikusok összehozzák Tiszát Károlyival. A kettőjük vitája adja a felvonás gerincét. Tisza fölényessége, Károlyi meggondolatlansága drámai erőt ad ennek a vitának. Tisza meg akarja győzni Károlyit; Károlyi — hamis utlevelet ajánl neki és azt, hogy éjszakának idején szökjék meg. Tisza sértetten kiált föl és most már a teljes igazságot vágja oda Károlyinak.

— Nem fogom az országot neked és hozzád hasonlóknak kiszolgáltatni, — mondja Tisza gróf — anélkül, hogy megkísérelném megakadályozni a szerencsétlenséget! . . . Te Károlyi Mihály, az orfeum-gavallér; aki őseinek javát elprédálta, akinek keze nem tiszta az Amerikában összezsáolt pénztől; tudd meg, hogy kezem, amely egyszer már lesújtott rád, nem béna még! . . . De te nem vagy érdemes arra, hogy azt a levegőt szívjam a melyet hazugságaid megfertőztek! . . .

És elvonul A klubban pedig folyik a forradalmi
diskurszió . . . És Tisza grófnak meg kell halnia! . . .

DEMÉNY ARTÚR: Don Jose.

(Városi Színház)

Labori felvétele.

A harmadik órát megelőzi megint egy kis előjáték. Az előbbinek a fokozása. Mindenki gseftel, mindenki csal, hazudik, rabol már az utcán.

És aztán — a harmadik felvonás: Tisza halála. Az előzményeket hagyjuk el és adjuk itt csak a dráma utolsó jeleneteit.

Ime:

Tisza (menni készül; a zongorázó Denise-hez): Neked azonban egészen forrongva kell ezt játszani, hogy úgy hangozzék, mintha egy templom mellett menne el az ember; a menyországba gondolunk és mit tesz az, ha tényleg az utca aszfaltján járunk! (El akar menni; e pillanatban hangos zaj hallatszik, egyes hangok, a jobboldali ajtó felpattan és gyors egymásutánban belép A., B., C., a három gyilkos katonaruhában. A jobbukban szuronyos fegyvert tartanak; a megjelenésükkor Denise egy halk, de átható kiáltást hallat; Tisza grófné egy lépést előre jön és eltakarja urát; Tisza a katonák felé fordul; a jobbjaiban revolver van. Hosszu szünet. Csak a tekintetek kereszteződnek.)

Tisza (változtatlan nyugalommal; feleségét egy egész keveset eltolja magától és egy-két lépésnyire a gyilkosok elé áll): Nos mit akarnak?

A. (az izgalomtól remegő hangon): Ön csinálta a háborút.

B. (ugy mint A.): Ön lemészároltatta az embereket.

C. (ugy mint B.): Ezt meg kell bűnhődnie.

Tisza (uralkodik magán, A. felé): Fiam, te merész dolgot állítasz; te biztosan, éppen úgy, mint azok, akik titeket ideküldtek, nagy zavarban lennél, ha egykor Isten és a világ előtt felelőségre vonnának ezért. Te azt mondod fiam, hogy én csináltam a háborút. Biztosan tudod te ezt és honnan? Te hallottál valamit, mondtak nektek valamit és félre vezettek benneteket.

B. (mint fent): Csak maga okozta a háborút!

Tisza (B-hez mint fent): Te ezt becsületesen gondold fiam. De mondhatnák-e ítéletet olyan felett, aki még sohasem védekezett? Olvastatok vagy hallottatok ti valaha egy cáfolatot is tőlem? Ti csak azt tudjátok, amit nektek mondtak.

C. (mint fent): Miért tart ön revolvert a jobbjaiban?

Tisza (mint fent): Miért van nálatok fegyver és feltűzött szurony?

B. (mint fent): Mi szolgálatban vagyunk.

Tisza (mint fent): Kinek a szolgálatában?

A. (mint fent): Minket ideküldtek, hogy — (megakad)

B. (mint fent): Mi csupán magunktól jöttünk és azért — (szünet)

C. (mint fent): Mi csak látni akartuk.

A. (mint fent, összeszedi magát): Tegye le a revolvert! Ha ön barátságosan akar velünk beszélni, akkor nem kell önnek a fegyver.

Tisza (mint fent, 1—2 lépést előre lép és mindhármukat nagyon nyugodtan megnézi): Látjátok, én nektek nem hihetek, és mégis... Ti bizonyára tudjátok, hogy ti hárman már régen nem lennétek, ha a fegyveremet használtam volna, mert azt biztosan hallottátok, hogy a golyóim sosem tévesztettek célt. De hiszen annyi testvér elesett, annyi vér ömlött ki abból, amely az én ereimben is folyik és a tettekben is; ami az Alföldünk terméséből táp-

Klasszikus táncok newyorki színpadokon (A „VOGUE”-ból)

tálatott és a szántókból, rétekből, mezőkből, amelyek a mi határainkon belül terülnek el, hogy én igazán nem akarok hármat egy ellen állítani. Én öreg ember lettem. Talán kevesebb megý tönkre általam, mintha ti hárman nem tértétek vissza.

Szünet. Egyszerre egészen váratlanul és végtelen nyugalommal a padlóra dobja revolverét. Még egy egész keveset, alig észrevehető nekilendüléssel, még egy fél lépést előre lép és egész szeliden, bátran elhárítja magától a közepén álló gyilkos szuronyát; a fegyver száját eltolja. E pillanatban a két másik lövésre készen állítja fegyverét és két dörrenés ropog, amit a következő pillanatban a közepén álló egy harmadikkal folytat.

Tisza (egy lépést oldalra dül és a karosszékebe zuhan).

Denise grófnő (megsebzett kézzel, a hátsó falnak támaszkodik; Tisza grófné hangtalanul borul haldokló urára).

Tisza (fejét egy kevéssé oldalra fordítja és tisztán, érthetően mondja): Ennek így kellett jönnie . . . Az üdvösségemre . . . (egy pillanatra megáll; a grófnéhoz, jobbjával a levegőben keres) Add a kezedet, te egyetlen jó — (Gyöngén megfogja a felesége kezét) — Köszönöm neked! . . . (Lassan hátrahanyatlik és meghal.)

A grófné (felindulás nélkül letérdel, fejét férje ölébe temeti; Denise grófnő a háttérben marad; a három gyilkos a puskagyat a padlóhoz ütögeti, borzongató, iszonyatos kacagásba kezd, még egy pár lépést előre lépnek, a halottra néznek, továbbra is dobolnak a puskával a padlón; aztán a jobb-oldali ajtó felé húzódnak, lármásan topogva, botolva, szünet nélkül tovább nevetve és kiabálva mennek a lépcsőn le.)

Egész rövid szünet. Egy szélroham lassan felnyitja a háttér ablakát és messziről ködös hangokat hallani, egy gépfegyver elhalkuló kattogása; és aztán felcsendül, először egészen felismerhetetlenül, később erősebben, majd egészen tisztán a szabadság dala: a Marseillaise, amelynek hangjainál valahol a közelben emberek vonulnak fel. — Aztán lassan össze esik a

üggöny,

A szerelem nagy ünnepén Kiujul lobogva az élet . . .

Irtá: **George Clemenceau.**

Nem sokan emlékeznek arra, hogy a „vén tigris“ valamikor érzékeny, sőt: érzelmes húrokat is pengetett. Ezerkilencszázhat, május negyedikén a budapesti Nemzeti Színházban színre került Georges Clemenceau egyfelvonásos színműve: „A boldogság fátyola“. Ezt a darabot most újra lefordította Heltai Jenő, a kitűnő poéta és újra kiadta az Athenaeum. Ebből adjuk mutatóba ezt a szép verset:

*Jóságos meny, a föld szelid
És Kína az istenek kertje.
Köröskörül tavasz van itt,
Virágait hinti ma szerte,
A szerelem nagy ünnepén
Kiujul lobogva az élet,
Mámorban uszik a dus; a szegény,
Oh szép tavasz, téged dicsérlek,
Oh szép tavasz, téged dicsérlek!*

*Aranysugárral vonja bé
A tavasz a bársonyos rétet,
Dalos madár ujjong felé,
A tavasz, az üdv, az ígézet.
Szívünk mohón dobogni kezd,
Zord gondja, sok bánata széled,
Ember, a szép tavaszt szeresd:
Oh szép tavasz, téged dicsérlek,
Oh szép tavasz, téged dicsérlek!*

*Bort a kehelybe, bort nekünk!
Kigyulnak szívemben a vágyak.
Oh szép tavasz, nagy ünnepünk,
Régóta, epedve be vár'ak.
Ajkamon milljó dal fakad,
Virágot hajt bennem a lélek,
Mit érzek, az isten tudja csak,
Oh szép tavasz, téged dicsérlek,
Oh szép tavasz, téged dicsérlek! . . .*

SZÉLJEYZETEK

Nincs jó szerep, csak jó színész van; nincs rossz szerep, csak sok a rossz színész. Ez a megállapítás arról jut eszembe, hogy az este egy kitűnő színészt láttam egy teljesen jelentéktelen szerepben brillírozni. Ez a kitűnő színész: Vándory Gusztáv: nekem régi kedvencem, de a Sorsnak nem tulságosan kegyeltje. Arra a Sorsra gondolok persze, amely a szerepek elosztását irányítja s amely évek óta nem juttat a Vándorynak kiadós, nagy szerepet; pedig ő is epedve várja ezt, én is nagyon várom. Ő azért, mert már meg akarja mutatni, hogy mit tud, én azért, mert már látni akarom egyszer, hogy mit tud. En előnyösebb helyzetben vagyok, mint ő; én a „Tűzpróba“ egy jelenetéből következtelhetek a Vándory nagy tehetségére, sőt: a hívatottságára is és a kritikus teljes szigorával és teljes elfogulatlanságával ítélkezve, elmondhatom, hogy Vándory Gusztáv jó színész. Es ezek után igazán nem tudom, hogy az ő balsorsa-e, hogy csak kis szerepeket játszik évek óta: vagy pedig a színházé?...

Varga Sándor szabadságra megy. Varga Sándor a Vigszínház főpénztárosa: a jegypénztár főnöke ő s így a közönség ösmerheti annyira, mint a hősszerelmest, vagy a drámai szendét. Varga Sándor most, a szezon teljében fáradt s ezért szabadságra megy. Batatonfüredre ulazik s ott fog üdülni kerek négy héten át. Mibe fáradhat bele egy színházi pénztáros? A jegy eladásba. A Vigszínházban mindennapra eladják az összes jegyeket és ez nem csekély munka, pláne a Varga Sándor esetében, mert ő különleges spécies e téren; ő nem is a mi világunkból való színházi pénztáros, hanem olyan, mint amilyenek a londoni pénztárosok. Hogy azok milyenek? Hát kérem, Londonban a színházi pénztáros a publikumnak bizalmasa, barátja, tanácsadója. Akárhány ember megkérdezi tőle mielőtt színházba megy:

— Mondja, kérem, meg-
nézzem ezt a darabot?

VÁNDORY GUSZTÁV
(Magyar Színház) Bátor Bianca felv.

Es akárhányszor ezt feleli a pénztáros:

— Nem, ez a darab nem magának való... Ne nézze meg!
Más esetben az aggódó anya járul a pénztáros elé.

— A lányom megnézheti ezt a darabot?

És a pénztáros őszintén megmondja, hogy: nem, vagy igen!...

Ilyen szerepe van a közönség nagy részénél Varga Sándornak is és éppen ezért publikálni kell, hogy a jó Varga szabadságra ment...

○

A szabólegény. Sonnenthal Adolf szabólegény volt, mielőtt a színészi pályára lépett. Mindenki volt valami mielőtt azzá lett, ami. Sonnenthal büszkesége volt a Burgszínháznak, amelynek aranykora egybeforrt a Sonnenthal nevével. A világhírű művész sokszor vendégszerepelt Budapesten; a néhai Gyapju-utcai német színház minduntalan lehozta őt Bécsből, hogy általa a színház zilált anyagi viszonyait rendbe hozza. Mint gyerekember gyakran láttam őt játszani és egyszer abban a szerencsében részesültem, hogy vele vacsorázhattam. Drága, kedves ember volt és vacsoraközben — sohse felejttem el! — többek közt ezt mondta:

— En büszke vagyok arra, hogy szabólegény voltam valamikor... de nem annyira büszke, hogy ma is szabólegény legyek minden szerepemben!...

Ezt szíveleljék meg — a szabólegények!...

(f. j.)

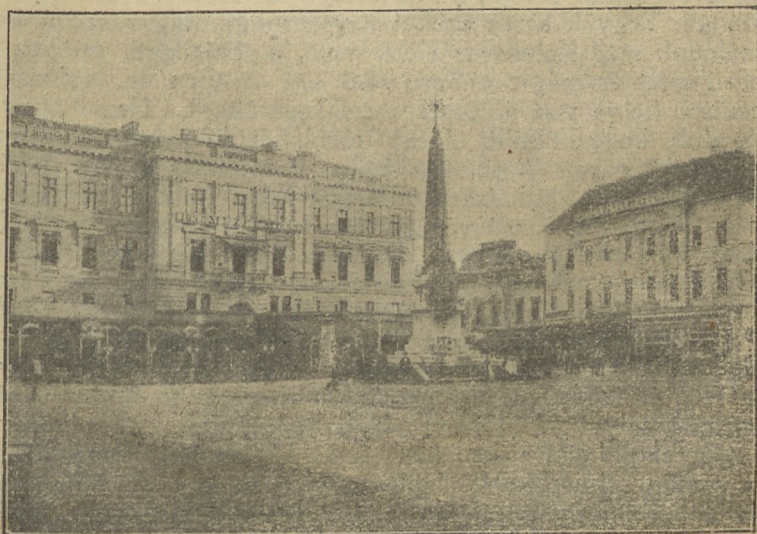
Klasszikus táncok newyorki színpadokon (A „VOGUE”-ból)

ELNÉMULT SZÍNHÁZAK

ARAD • KOLOZSVÁR NAGYVÁRAD • KASSA POZSONY

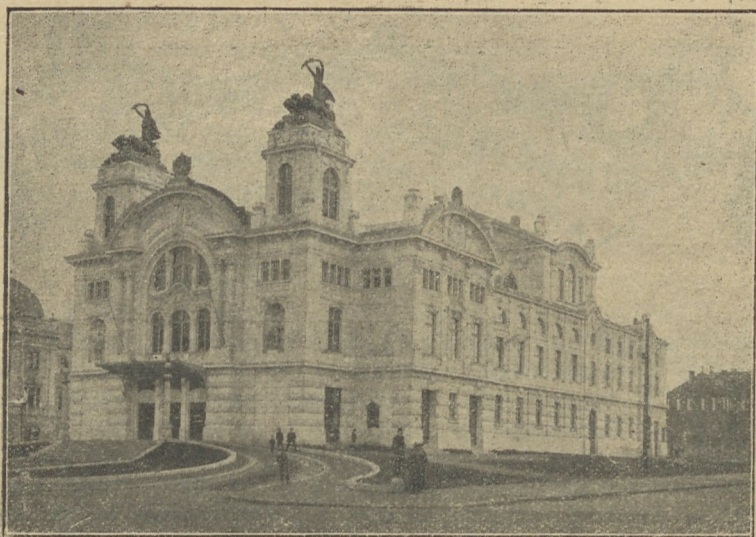

a nem vérezné a szívünk amikor a szavakat leírjuk, ha lelkünk leszakított jobbfelének jajkiáltásai nem visonganának a fülünkbe; száraz statisztikai adathalmazzal bizonyítanók azt, hogy nincsen olyan erőszak, nincsen olyan törvényes, vagy törvénytelen hatalom, amely színmagyar városok színmagyar színművészete helyébe cseh, szerb, vagy oláh színészetet tudjon meggyökereztetni. Szinte félelmetes drámai erővel kiáltanak a föld megszedült hatalmasai felé azok a számok és adatok, amelyeket itt felsorolunk. Épen úgy, mint a hegyeket nem tudják helyükből elmozdítani, vagy a folyamok folyásának irányát megváltoztatni, sohasem fogják elérni azt, hogy a kolozsvári vagy nagyváradí színmagyar lakosság román ripacstársaságok kofic kinlódásait hallgassa a magyar muzsa szent és százados munkával felépített templomaiban.

AZ ARADI NEMZETI SZÍNHÁZ

(A Fénynyomda és grafikai műintézet felvétele)

A KOLOZSVÁRI NEMZETI SZÍNHÁZ

Ez tény. Ezen vitatkozni sem lehet. Sem velők, sem önmagunkkal. Megdönthetetlen, mint az algebrai á plusz bé.

Minden szubjektivitásnál jobban beszél az a tény, hogy a jelenleg még csak megszállott területeken — mert hiszen a békét nem irtuk alá — vannak azok a városok, amelyekben a magyar színészet nivója, kulturáltsága a fővároséval egyenlő nivón áll. Vegyük sorra ezeket a városokat. Nagyváradról kell beszélnünk még Kolozsvár előtt, mert, a Szigligeti színház a háboru előtt és még a háboru első két évében is, valóságos bucsujáró helye volt a pesti színigazgatóknak. Nem egyszer előfordult, hogy külföldi darab előb került színre Váradon, mint a fővárosban. A színház épület hasonmása a Vigszínház-nak. A darabok kiállítására jellemző, hogy amikor Faludi Sándor és Tapolczai Dezső végignézték a „Három kislány“ előadását, kijelentették, hogy a diszletek sok tekintetben szebbek a Vigszínháziaknál. Innen került fel egyeztetendőben a Városi Színházhoz *Vigh Mancsi*, *Sik Rezső*, *Bihari Sándor* és *Bárdos Artur* színházaihoz *Tompa Béla*. A város hetvenezer lakosának csak két-három százaléka idegen, a magyar kultúra, a magyar színészet és irodalom régi patrónusa Nagyvárad, Szent László városa, amelyet ideig-óráig elvehetnek tőlünk, de a magyar színészetet pillanatra sem űzhetik ki. Ugyan ki is menne Váradon román színi előadást hallgatni? Jelenleg *Erdélyi Miklós* a Szigligeti Színház igazgatója, a társulatnak ötvenhárom színész tagja van. Többek között Váradon játszik *Bihari Ákos* is, aki a Vigszínházban sokszor játszotta Ocskay brigádérost. Nagy-

A NAGYVÁRADI SZIGLIGETI SZÍNHÁZ

várad és Kolozsvár volt az a két vidéki város, ahol a színtársulat egész éven át játszott, épen úgy, mint Pesten. Ebben a két városban egy-egy sikerültebb darab ötvenszer is ment egyfolytában. Kolozsváron különösen magas nivóra fejlesztette a színészetet *Janov ch* Jenő, drámatörténeti ciklusokat rendezett, Shakespeare-t, Molieret, a magyar klasszikusokat adta, egyszerre két színházban is tartott előadásokat és olyan gázsikat fizetett, mint a pesti direktorok. A kolozsvári Nemzeti Színháznak több mint száz tagja van, önálló nyugdíjintézete már sok veterán magyar színészt tart el. Alig van híres pesti színész, aki kezdő éveiben ne lett volna a Kolozsvári Nemzeti Színház tagja. Ditrői Mór, a Vigaszínház volt igazgatója, a színpadi naturalizmus megteremtője, szintén a kolozsvári színház igazgatói székből jött fel Pestre. A románok már most megpróbálkoztak egy bukaresti társulattal, de csufos kudarcot vallottak. A magyar társulatot kitepítették a favázas nyári színparkba, amelyet fűteni sem lehet, de a magyar közönség esténként zsúfolásig megtölti az arénát, a színház pedig kong az ürességtől. Csak román katonák és a megszálló hivatalnokok látogatják.

Hasonló a helyzet Aradon is. Ott *Szendrey Mihály* a színház igazgatója már több mint egy évtized óta. Nyolc hónapos téli szezon szokott lenni, míg két hónapot Hódmezővásárhelyen tölt a társulat, amely negyvenhat tagból áll. Mind elsőrendű művészek. A színház meglehetősen régi épület, de befogadóképessége igen nagy. Érdekes, hogy Aradon még a kevés számú román lakosság is annyira szereti a magyar színészetet,

A KASSAI NEMZETI SZÍNHÁZ

hogy amikor a román színtársulat bevonult, tüntetőleg távolmaradt az előadásoktól és a magyar színészek ad hoc kabaré-előadásait látogatta, amelyet egy szálloda nagytermében tartottak. Egy heti kísérletezés után el is távozott a román trupp. Aránylag *Temesváron* a legelviselhetőbb a magyar színeszet helyzete, pedig az idegen lakosság arányszáma itt a legnagyobb. Temesvár régi színházában évtizedeken át terjesztette a magyar kultúrát Krecsányi Ignác és oroszlánrészben a színeszet érdeme, hogy a hetvenes években még nagyon is németesjellegű város teljesen magyarrá lett. A jelenlegi igazgató, *Sebestyén Géza* személyének köszönhető, hogy a magyar színeszet, a megszálló szerbek részéről is eléggé elviselhető bánásmódban részesül. Itt is lefoglalták pár hétre a *Ferenc József* színházat a szerb színészek, de amikor látták a teljes sikertelenséget, visszaadták a színpadot *Sebestyén Géza* társulatának, amely ez idő alatt a *Koronaherceg*-szálló nagytermében tartotta előadásait a közönség lelkes pártfogása mellett. Temesvár az egyetlen vidéki város, ahol külön operatársulat is volt és ahol évente hetvennyolcvan operaelőadást tartott *Sebestyén Géza*. Ezt ugyan a szerbek háromszáz év alatt sem tudnák utánozni. Csaknem száz színésznek és színházi alkalmazottnak ad kenyeret a temesvári színház. A színészeket Budapesten is ismerik és szeretik, különösen Budán, ahol a nyári színikörben szoktak májustól-októberig játszani. Ebben az évben már április közepén fel fog jönni *Sebestyén Géza* társulata.

A TEMESVÁRI FERENC JÓZSEF SZÍNHÁZ

A csehek által megszállott területen a legnagyobb színházi város Pozsony, ahol Polgár Károly a színigazgató. Ezelőtt tizenöt évvel még két társulatot kellett az akkori igazgatónak tartani: magyart és németet. A magyar kultúra azonban győzedelmeskedett és lassanként teljesen kiszorította a német nyelvű előadásokat. Nyolc hónapon át játszott Polgár társulata Pozsonyban, a nyári hónapok alatt pedig a fiumei Fenice színházban tartott előadásokat. Pozsonyban volt színésznő Fedák Sári, innen került fel Pestre. A pozsonyi színháznak hatvannégy tagja van, közöttük sok régi érdemes magyar színész. A budapestieken kívül az egyetlen vidéki színház a pozsonyi, ahol udvari páholy van. Frigyes és Albrecht főhercegek családjaikkal gyakran jártak a pozsonyi színházba, egy ízben Ferenc József is végignézte a Geroldsteini nagyhercegnő két felvonását.

A másik cseh megszállás alatt lévő nagy magyar színházi város Kassa. Faragó Ödön az igazgatója, előtte Komjáthy János vezette másfél évtizeden át. A kassai színház olyan multtal dicsekedhetik, mint kevés vidéki színház. Amikor ezernyolcszázharminchétben megnyílt a pesti Nemzeti Színház, a társulatnak csaknem valamennyi tagját Kassáról szerződtették. Tizenkét évvel ezelőtt épített a város az állam támogatásával hatalmas, új színházat, amelynek nézőterén ezernyolcszáz ember fér el. Kassa, az a színházi város, ahol bármilyen konjunktúra mellett, a színház állandóan tele volt. A színmagyar intelligenciát itt ugyan hiába kényszerítenék arra, hogy cseh

színészeket hallgasson. Pozsonyban még megkisérelték a csehek, hogy cseh nemzeti színházat állítsanak fel, de Kassán gondolni sem mernek ilyesmire. Igaz, hogy Pozsonyban is mindössze hatvanezer koronát tudtak összehozni ezer koronás részvényekből, amelyből tizezret a városra kényszerítettek rá. Rákóczy városában idegen szóval soha sem fognak Thália templomában imádkozni és ha mégis megkisérelnék, egyedül lennének a papok, hívő nem akadna, aki hallgassa őket. Csak az itt felsorolt hat városban háromszáz elsőrendű magyar színész játszik, hol vannak még a kisebb megszállott városok? Hol van a székelyek metropolisa a magyar színészet régi fészke, Mátyásvárhely, ahol a megszállókon kívül egyetlen román sem él, hol van Szatmár, Máramarossziget, Nagykároly, Déva, Zilah, Zombor, Ujvidék, Ungvár, Eperjes, Nyitra, Igló, Késmárk, Sátoraljaújhely a székely kisvárosok Csíkszereda, Székelyudvarhely és a hosszú esztendőök fáradtságos művészi munkájával kulturált Nagyszeben és Brassó? És még harmincöt magyar város, ahol egy pár hónapig minden évben tanyát talált a magyar műzsa? Ezeken a helyeken akarnak idegen kultúrát elültetni a nálunk összehasonlíthatatlanul kevésbé kulturált népek? Csak nem gondolják ezt komolyan? . . . Harminckilenc működő színtársulat közül huszonhárom játszik a megszállott területeken, összesen ezer magyar színésszel. A románoknak összesen két (mondd: kettő) színtársulatuk volt eddig: Bukarestben és Jassiban. Honnan nevelnek színészeket ezekre a helyekre? Azt hiszik, hogy a magyar színészek majd megtanulnak talán románul? Ennyire rövidlátók még sem lehetnek. Szent a hitünk, hogy ők maguk sem gondolnak komolyan arra, hogy magyar városokban román, cseh és szerb színészetet állandósítsanak. Annyi milliót nem tudnak erre a célra fordítani, amennyivel a színházakat fenntarthatnák, mert közönség oda nem járna.

Teljes lelki nyugalommal, a megdönthetetlen igazság biztos tudatában várhatjuk a történelem igazságtételét, amely aminthogy a világtörténelem folyamán sohasem tévedett, most sem fog tévedni. A kultúra nem enged magával hazardjátékot üzni, a színészet pedig a nemzetek kulturájának legegységibb tényezője. A magyar színészet jövőjét ne féltsük Kolozsváron és Váradon és ne féltsük sehol, ahol eddig magyar dal és magyar szó hangzott a deszkákról. Azt onnan elűzni soha senki nem tudja.

Parázs.

Három portré.

Faludi Sándor.

A legfiatalabb Faludi és a legfiatalabb pesti szinigazgató. Mint Faludi, édesapjának az okosságát, Jenő bátyjának a hozzáértését és Miklósnak a tapintatosságát egyesíti magában. Mint szinigazgató egy problémával okoz fejtörést mindenkinek: lehet-e ennyi jóssággal színházat igazgatni? A legjobb ember a világon, sőt: maga a Jóság — zsakettben, betéles lakkcipőben. A falat kenyér, amelyet a Jóság mintaképének szokás feltüntetni, keserű lapu az ő jóságához képest. A Jóságnak nincs külön istensége a mitológiában; ha volna, okvetlenül ő reá hasonlítana. Olyan jó ember, hogy... hogy... nincs az a lencse,

FALUDI SÁNDOR, a Városi Színház igazgatója

(Gyöngyös rajza)

amely ennyi jóságot meg tudna rögzíteni és nincs az a szó, amely ezt a jóságot kellőképpen jellemezné. Manapság, amikor olyan rossz a világ, különösen aktuális a jó ember, de Faludi Sándort nemcsak ez teszi most aktuálissá. A Városi Színház új és jelentős diadall aratott a héten; nem is tudom hányadikat, amióta Faludi Sándor igazgatja. Az ő égisze alatt nőtt nagygyá ez a színház, az ő égisze alatt derült ki, hogy — a Tisza Kálmán-tér nincs is olyan messze, el lehet oda is menni esténként, sőt el muszáj menni, ha jó darabot és jó előadást akarunk látni. Mindez — ugy-e — ugy fest, mintha a fotográfus különös szeretettel retusirozná a Faludi Sándor portréját. Hát — kérem alásan — nem így van. A Faludi Sándor képét nem kell szépíteni; csak olyan legyen a kép, amilyen maga az ember és — egy emberi dokumentumot kapunk benne. Annak a dokumentumát, hogy színházat nemcsak okossággal, hozzáértéssel és tapintatossággal lehet dirigálni, hanem jósággal, csöndes filozófiával, szerény elvonultsággal is. Ismétlem, nincs ebben a portréban semmi szépítés. Miért is volna? Faludi Sándor, aki mindenkit szeret, nem szereti a hízlegőket és — miért is hízlegelnék neki? Az operettem a héten lekerül a műsorról és ha új darabot írok, hát — majd egy év múlva kezdem meg a hízlegést...

Kerényi Gabi.

Primadonna. Kedves, fiatal, temperamentumos, szép, jókedvű, — durcás, szeszélyes, fellobbanó, mindig sírni kész. Az igazi képe: az első, a másodikat csak a színház erőszakolta rá. Biztos, hogy amikor durcás, belül akkor is nevet, kacag magában s amikor szeszélyes, akkor is huncutkodni volna kedve inkább. De a primadonnának néha a színpadon kívül is játszania kell és Kerényi Gabi, ha kell játsza a durcást, a szeszélyest, a haragost, a könnyezőt. Páratlanul jóhiszemű és páratlanul jóakaratu. Es — talán mégis csak ez a legfőbb! — nagyon tehetséges. Mielőtt Budapestre fölkerült, a viaéket hódította meg. Temesvárt és Budát. Azután itt kezdte. Nem egy csapásra hódította. Lépésről-lépésre nyert tért s egyszerre csak azon vettük észre magunkat, hogy beérkezett. Melyik a leghatásosabb fegyvere? Az öltözködése? A megjelenése? A kedvessége? A temperamentuma? A tehetsége? A tudása? Nem tudom hirtelen meghatározni és valójában azt hiszem, hogy ezek mind együttvéve adiak az igazi Kerényi Gabit. Az „Ezüst sirály“ új sikert hoz neki a virágáros Marika szerepében egyenesen hódító. A szubrettnek az az ismérve, hogy a nézőtérén — minden férfi bele szeressen. Ha az „Ezüst sirály“ publikumát megszavaztatják, óriási szótöbbséggel ki fog derülni, hogy Kerényi Gabi igazi szubrett...

Kettős felvétel: Albert Erzsí és Demény Artur.

Carmen és Don José. Új Carmen és új Don José. Fiatal Carmen és fiatal Don José. Többet talán nem is kellene mondani róluk. A fiatalságé a ma és a fiatalságé a jövő. Különösen, ha ez a fiatalság olyan talentumos, amilyen Albert Erzsí és Demény Artur. A Városi Színház Carmen-előadása a legjobb, legszebb művészi produkciók közül való és ez a Carmen, ez a Don José a sikernek főreszesei. A hangjuk és az énektudásuk, a színészi képességük és az ambíciójuk szerezte meg a sikertüket és a Carmen új sikerét. Különben pedig nagyon, de nagyon rokonszenves emberek. Albert Erzsí igazi asszony, Demény Artur egész férfi. Ahogy most neki indultak, úgy látszik, hogy a híres partnerek sorába kerülnek. Ahogy Csontos és Varsányi, Góth és kertész Ella, Fedák Sári és Rátkai, Király Ernő és Kosáry Emmi, — Albert Erzsí és Demény Artur is együtt futják majd a karrier útját és együtt lesznek népszerűek. Ami nem azt jelenti, hogy külön-külön nem értékesek. De a színpad istene egymáshoz láncolta őket az első nagy sikerben és aligha van kedvük ezt a láncot széjjel tépni...

(f. j.)

A POZSONYI VÁROSI SZÍNHÁZ

Valcer.

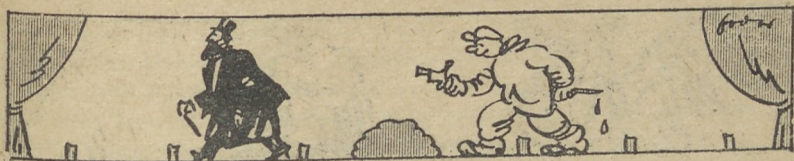
Írta: **Balassa Emil.**

gen kisasszony, Ön leül a zongorához és becsületszavára állítom, hogy abban a pillanatban, amikor leül, még nem tudja, hogy mit fog játszani. Sőt ismét az ön becsületszavára állítom, — amely nekem legalább is annyira tiszteletreméltó, mint a magamé, — hogy még azt sem tudja, miért ül le a zongorához. Nem! Ön csak azt tudja, hogy odakünn felhők kergetik egymást az égen és valami volt, valami elmúlt, valami van és valami lesz és ez az egész élet olyan, mint egy suhanó tánc a parketten, szédítő, bolondos, eszeveszett, fájó és nevető egyszerre és ekkor kisasszony, felzenél a kis szívében valami és mint jól nevelt kislány ilyenkor nem szalad ki az éjszakába a maga mámoros szédületével az elmúlt után, vagy a jövőendő elé, hanem csak azt az egy lépést teszi meg, amelyet a jó nevelés ilyenkor kislányoknak is megenged és mindezen drámai mozdulatok helyett egy lépéssel a zongora mellé lép és a keze a billentyűkre esik.

És ismét csak az Ön tiszteletreméltó becsületszavára kell hivatkoznom, Ön még ebben a pillanatban maga sem tudja, hogy mit fog játszani. Én már tudom! A szívébe kimondhatatlan szavak muzsikálnak, mámorok, öröмок és fájdalmak és én tudom, hogy ilyenkor, ha az ember keze a zongorára esik — ó, milyen mindegy, hogy mit fog játszani — egy valami egészen bizonyos, ön egy valcert fog átszani kisasszony, egy valcert, azt, amelyik épen eszébe jut, sőt nem is jut eszébe, hanem megüt egy akkordot és amelyik ismerős valcer véletlenül éppen azzal az akkorddal kezdődik, azt játssza tovább öntudatlanul.

Kisasszony kérem, ne vitatkozzék velem, Ön nem Bethovent és Grieget fogja játszani, ha egyedül van a szobában és senki előtt sem kell szégyelnie magát, hanem egy operett-valcert, a leglangyosabbat, a legcsepegebbet, azt amelyiket a népszerű komponista úgy írt, hogy irásközben arra gondolt: előadás után, kimenet közben ezt fogják zümmögni a foyerban, mert aki ennél szélesebbet és melegebbet tud írni, az csal. Igen kisasszony, ezt a ravasz fordulattal és előre megfontolt szándékkal elkövetett valcert fogja zongorázni Ön is elhagya-

tott óráiban, ezt a lenézett, lecsepült, leverklizett valcert, ezt a drága, nagyszerű édes kis narkotikumot fogja Ön is előkeresni és ha ilyenkor megkérdeznék Önt, hogy melyik a legszebb dal a világon, bizonyára nem azt mondaná, hogy a Solveig-dala, hanem egy valcert mondaná, egy egészen kis operettvalcert, amelyre jövő évben már senki sem fog emlékezni, de most olyan lágy és meleg. és ebben a pillanatban olyan szép, hogy nem is lehet mást játszani, ha odakünn felhős az ég és az ember valamire gondol, ami elmúlt, vagy jönni fog.

Az örök valcer ez kisasszony, nem egy bizonyos valcer, hanem a valcer, amelyet jó Johann Strauss óta azért is irnak különös előszeretettel némely zeneszerzők, mert ők is mindnyájan tudják ezt, amit én önnek itt elmesélek, hogy ama háromnegyedes taktus bizonyos pillanatokban fölré egy morfium-injekcióval és minden emberben van annyi rezonáló képesség, hogy át tudja, sőt át szereti magát adni annak a kis melegségnek, annak a pillanatnyi kis szédületnek, amelyet egy jó valcer ad. A valcer titka rejlik ebben kisasszony, a valceré, amely ma ismét virágkorát éli, ami természetes is, hiszen ismét visszastűnk a romantika szép korszakába, az emberek elfáradt, agyongyötört szíveikkel ismét a romantikát áhitozzák és egyik leghatásosabb rekvizituma a romantikának a valcer.

Ezért van az kisasszony, hogy ön olyankor, tudja, olyankor nem akarom részletezni, hogy mikor — mindig egy valcer dallamát üti meg a zongorán. És kérem, szeresse, nagyon szeresse ezt a közönséges, lecsépelt, drága és örök formáját a romantikának, ne szégyelje magát és játssza, játssza, szédülő kis szívével csak játssza azt a bizonyos valcert, amelyet a múlt héten hallott a színházban, aki elment, az is biztosan azt dudolja, aki jönni fog, bizonyára az is, hiszen az embereknek mégis egyformán átlátszó a szívük, csak némelyik jobban tudja eltakarni és higgye el, mindenkit egyformán elringat a valcer, a mikor az égen szálló felhőkre gondol és egyedül van egy szobában a maga kis szívével és egy lépést tesz a sezlóntól a zongoráig, kedves kisasszony.

Egy betegség, egy beugrás és egy siker.

kedves Sziklai Jenő, a kedves, vidám Sziklai, aki mindig jókedvű és mulatságos; a héten nagy szomorúságot okozott a barátainak. Hazament, lefeküdt, orvost hivatott, negyven fokos láza volt, spanyol beteg lett és lemondta az előadást. A Városi Színháznál nagy megdöbbenést okozott az eset. Nem azért, mert a „Szászorszép” egy hirdetett és eladott házu előadásának el kellett maradnia; hanem azért, mert a kedves Sziklaít mindenki szereti és most mindenki nagyon sajnálta. Az orvosnak a lelkére kötötték, hogy vigyázzon a kedves betegre és virágot, bort, befőttest küldtek Sziklainak s megüzenték neki, hogy ne bolondozzék, gyógyuljon meg mielőbb.

Aztán áttértek a „Szászorszép”-re. Le kell venni a műorról! — ez volt az általános meggyőződés; — le kell venni a műorról, pont az ötvenedik előadás előtt; mert a nagyszerű Pityu grófot nem helyettesítheti senki. De hát mit játszanak helyette? A „Médi”-t? Abban is Sziklay Jenő a főszerep. Operákat? Az operisták nem tudnak en suite operákat énekelni. Hát mit? És kivel? És hogyan?

Amikor pedig általános volt a tanácstalanság, megszólalt egyszerre a kis Halmay Tibor, aki mindössze négy hónapos színész és „cibilben” huszárfőhadnagy; — mondom, megszólalt a kis Halmay és mondotta a következőket:

— A „Szászorszép”-et kell játszani. Én eljátszom a Sziklai szerepét. Általános elképédés. A direktor kételkedőn közbeszól:

— Eljátszod? . . . Eljátszod, de mikor?

És Halmay snájdigul felel:

— Holnap este.

— Próba nélkül?

— Próba nélkül.

És valóban: Halmay Tibor, másnap, vasárnap este eljátszotta Pityu grófot. Próba nélkül eljátszotta, elénekelte, eltáncolta a nehéz szerepet és — olyan sikere volt, amilyenben kevés színésznek volt még része. A színháziaiak el voltak töle ragadtatva. Huszár-bravurja mindenkit elragadtatott; a közönség pedig valósággal ünnepelte. Kedves volt, biztos volt a dolgában, eredeti volt, ötletes volt, szépen énekelt, bravurosan táncolt és úgy jár-kelt a Pityu gróf frakkjában, mintha abban jött volna a világra. Igazi színészvér lüktet ennek a fiúnak az ereiben és meglássák, hogy esztendőre, vagy kettőre a legjobb színészek sorában lesz Halmay Tibor.

Igaz, hogy az egész s.ínház a kezére járt. *Vigh Mancsi* a kitűnő Százszorszép és *Kerényi Gabi*, az elragadóan kedves *Gigi* úgy dolgoztak a színpadon, hogy a színészi kollegialitás szobrát erről lehetne megmintázni. A közönség nem vett észre semmit; de mi láttuk, hogy hogyan dirigálták, segítették, magukkal vitték és sikeréhez juttatták.

Ennek az előadásnak és az azt követő előadásoknak volt még több érdekessége. A *Halmay* régi szerepét „Tucik urat” átvette *Pázmán*, a *Pázmánét Sik Rezső*, a *Sikét Ferenczy Frigyes*, a főrendező, aki — éppen úgy mint a többien, — ezuttal is megállta a helyét. Ő is egyike azoknak, akik mindent tudnak! . . .

*KŐMIVES ERZSI, a győri színház primadonnája
Baumann Károly leánya*

Berlin színházi világa.

— Faludi Jenő dr. impressziói. —

Faludi Jenő dr., a Vigszínház kitünő igazgatója hazatért külföldi utjáról és a *Színházi Világ* sietett őt meginterjувolni arról, hogy mit látott, mit tapasztalt oda künn, milyen a színházi élet különösen Berlinben? Faludi Jenő készséggel állt rendelkezésünkre. Elsőbben elmondotta, hogy milyen kalandos dolog mostanság az utazás. Ő is alig tudott kijutni Berlinbe és amikor már odakünn volt, alig tudott hazajönni. Kifelé az entente páris-varsói gyorsvonatával, kerülő uton juthatott csak Berlinbe: hazafelé annyi kalandja volt, mint egy sarkvidéki utazónak.

Kérdéseinkre azután *Faludi Jenő* a következőket mondta el:

— Négy hétig voltam távol; ebből az időből kilenc napot Berlinben töltöttem. Ez alatt alkalmam volt a legtöbb színházban egy-egy előadást végig nézhetni és a legtöbb direktorral beszélhetni. Berlinben a színházi kultúra a tetőpontján van. Nemcsak a közönség hallatlan nagy érdeklődése minden iránt ami színház, teszi ezt; nemcsak mert az irodalom, a komoly, a nagy irodalom a színház felé gravitál: hanem az főképen, hogy a színigazgatók is nemes versenyre kelvén egymással, a közönségnek egyre szenzációsabbat, egyre újabbat iparkodnak nyújtani. A színigazgatók élén még mindig Reinhardt halad, aki az idénre a Grosses Schauspielhausot csinálta meg. Az ötezrek színházát, amelynek ideája régen kísértett és egy Reinhardt kellett hozzá, hogy végre valóra váljék. A Schumann-cirkuszból lett Grosses Schauspielhaus maga is látványosság. Grandiózus, eredeti, valami egészen új, egészen szokatlan. Hamletet láttam ott Moissival, Wegenerrel, Wüllnerrel, Thimiggel, Ernst Kraussal. Az amit Reinhardt Hamletből csinált ezen a dekoráció nélküli színpadon, nemcsak bravuros és szenzációs, hanem elsősorban művészi. A sajtó vélekedése megoszlott, hogy vajjon Hamletet ebben a miliőben, dekoráció nélkül szabad-e adni: de a közönség, a leghatalmasabb bíró, Reinhardtnak ad ígazat: az ötezrek színháza minően este zsufolásig megtelik.

— Alkalmam volt beszélgetni órákhosszat Reinhardtval, aki fiatalabb, mint valaha volt. Erről a Hamlet-előadásról beszélgettünk. Amint őt hallgattam, nemcsak a világ első rendezőjét

láttam ebben az emberben; hanem átéreztem magam is azt a
belső tüzet, amely őt uj és uj művészi cselekedetekre viszi.

WIRTH SÁRI (Belvárosi Színház)

(Labori felvétele)

Együtt néztem meg vele, a feleségével: Heims Elzával és a rituális dráma szerzőjével: Zweig Arnoldddal, a Jung-Deutschland egy előadását: „Die Sendung Zemaels“ a dráma címe, amely bibliai kerettel — a tisztaeszlári gyilkosság történetét adja elő. Solymosi Eszteren kívül szerepel benne névszerint „báró“ Onódi, Eötvös Károly és Friedmann Bernát is. A darabról nem tudok sok jót mondani, annál többet az előadásról, amely érdekes, nivós és művészi volt. A darab maga egy hamis riport; a darab rendezése, előadása elsőrangú.

— Berlinben különben valósággal Wedekind-láz van mostanában. Egyszerre öt színházban játszanak Wedekind-darabokat. Reinhardtnál a „Bückse der Pandora“ van műsoron; a Königgrätzer Strasse-Theaterben igazgatója a magyar Bernauer) az „Erdgeist“-et játsszák és a „Schloss Wetterstein“-t, a Volksbühnén a „Liebestrank“-ot és a Tribüne-ben. ebben az új irodalmi színházban, amelynek új igazgatója a magyar Róbert Jenő, — a Franciscát. Ez a Francisca-előadás azért is érdekes, mert szintén minden díszlet nélkül játsszák, úgyiszólván egy pódiumon. Egyáltalán Berlinben most azzal próbálkoznak, hogy leegyszerűsített díszletekkel, vagy teljes díszletnélküliséggel játszanak. A Schauspielhaus is kísérletet tett ilyen irányban: leegyszerűsített díszletekkel hozta színre a Tell Vilmost; de a közönség és a sajtó is felzudult ellene. Volt alkalmam Jessnerrel, a Schauspielhaus intendánsával többször beszélgetni s ő fel is ajánlotta a páholyát, hogy megnézzem a díszlettelen Tell Vilmost. Sajnálatomra nem élhettem a meghívással, mert Drezdába kellett utaznom. De megígérttem Jessnernek, hogy legközelebb megint Berlinbe jövök s akkor megnézem az ő Tell Vilmosát: mire ő azt felelte, hogy értesítem őt jövetelemtől előre és ő a kedvemért kitűzi majd Tellt.

— Amennyire díszlet nélkül és leegyszerűsített díszletekkel akarnak játszani a drámai színházak, annyira nagy súlyt helyeznek gyönyörű díszletekre, kosztümökre és külsőségekre az operett színházak. A berlini két nagy operettsiker: a „Frau in Hermelin“ a Theater des Westensben és „Vielgeliebte“ a Theater am Nollendorfplatzban valósággal tobzódik a gyönyörű színpadi építményeknek és színpadi képeknek beállításában. A „Vielgeliebte“ előadásán egy régi ösmerősre akadtam: a mi Konti Józsefünk kedves „Eleven ördög“-ére. A szöveg mind a kettőben a Vicomte Letorieresből van véve és majdnem teljesen azonos: a zene pedig — anélkül, hogy megakarnám gyanúsítani Kühnecke urat, a zeneszerzőt, aki a „Dorf ohne Glocke“-val világsikert aratott és egy új operája is nagy siker; — de bizony a „Vielgeliebte“ zenei részben is sokszor emlékeztet a Konti pattogó, vidám, szép muzsikájára. Talán a kongenialitás, vagy az adott helyzetek azonossága a szülője ennek a hasonlatosságnak . . .

— Annál értékeesebb azonban a „Frau in Hermelin“ szövege és zenéje. Évtizedek óta nem volt berlini operettnak olyan sikere, mint ennek. Beszéltem Gilberttel a legszerencsésebb német zeneszerzővel, aki a rossz valutaviszonyok során angol, amerikai és holland előadásai után havonként milliókat keres — koronákban. Olyan elragadtatással a magyar színműirodalomról és a magyar színpadi zenéről még külföldi embert nem hallottam beszélni, mint Gilbertet. Minden vágya, hogy egy jó magyar szövegkönyvet kapjon és hogy Budápestre jöjjön. Meghívtam Budápestre a „Frau in Hermelin“ premierjére és ha ősszel nem megy Amerikába, a dollárok országába, eljön hozzánk, a mi szegény koronás hazánkba.

— Még csak annyit, hogy ahány német színigazgatóval beszéltem, mind a legőszintébb érdeklődéssel fordultak a magyar darabok felé, mert francia darabokat nem akarnak adni és azok helyét a magyar szerzőkkel akarják betölteni.

— El kell mondanom még, hogy Bécsben is egy nagy sikernek voltam tanuja. *Kálmán Imre* „Hollandweibchen“ című operettje aratott kolosszális sikert. Pompás operett, pompás előadásban, a főszerepekben *Valit* kisasszonnyal, aki hallatlanul jó és *Fritz Wernerrel*, aki valósággal renaissanceét éli új szerepében . . .

Itt közbe vetettük ezt a kérdést:

— Milyen darabokat és milyen vendégszerepléseket kötött le direktor ur?

Faludi Jenő pedig diplomatikus mosoly kíséretében ezt felelte:

— Erről majd máskor! . . .

És ezzel az interju véget ért!

Három párisi pongyola.

Mamúska a főpróbán

át, kérlek, úgy kezdődött az *Ezüst sirály*, hogy a jegyszedő az istennek se akart beengedni az első sorba, mert az a Sajtónak van fenntartva, hiába mondtam neki, hogy én vagyok a Sajtóné, csak azt felelte üljek a negyedik sorba. Végül is beültem az első sorba és tetőtől talpig trikóba öltözött leánykák már énekelték is, hogy: „Kis kacska fürdik tengeröbölbe”...

Mert ez egy spanyol tengeröbölben történik, egy elegáns fürdőhelyen, ahol a drága *Király* Ernő fehér csolnakján főzi a nőket és az aranyos *Kerényi* Gabit már meg is főzte, de neki csak a *Kosáry* Emmi kell, mert ő a föld legszebb virága, áldott a kert, mely fölnevelte, a szél, mely színét rálehelte, midőn csodás kelyhét kitérta. Nem mondom, a *Kosáry* Emminek is tetszik a *Király*, de ő egy orosz nagyhercegnő és egy nagyhercegnőnek van egy nagyhercege: ebben az esetben *Sik* Rezső nagyherceg ura és parancsolója a nagyszerű asszonynak. Szóval: a *Sik* Rezső nagyon feltékeny, ami nem is csoda, a *Király* Ernő sokkal fiatalabb, mint ő és szebben is énekel; azonban felül pedig a *Csatay* Janka, meg a *Pázmán* besúgják neki, hogy amikor ő nincs a színpadon, a *Király* Ernő életre halálra kurizál a *Kosáry*nak és azt éneklí a fülébe, hogy szép asszony mellett szolgálni, ejha; nem lehet szebbet kívánni ejha! — ami mód nélkül dühösíti a *Siket*. Már nagyon meg vagyok ijedve, ejha! — de szerencsére itt van a kitűnő *Sziklai* József Yakotihu, kínai gavallér, akin kissé rosszul áll a gallér, de azért nagyon mulatságos és nagyon szerelmes a *Kerényi* Gabiba, ami jól áll neki, ejha!... Közben a cár is telegrafál *Pétervárról*, hogy hát jó, szeresse a nagyherceg a nagyhercegnőt, neki nincs semmi kifogása ellene; mire *Király* Ernő a tengerbe ugrik és a fehér csónak gazdátlanul hanykolódik a tenger habjain és a *Sik* Rezső kiadja a parancsot, hogy álljon elő *Kosáry* Emmi gíggje és amikor előáll, legnagyobb meglepetésemre a libériás inasban a *Király* Ernőre ösmerek, ejha!... Itt véget ér az első felvonás és én hátradülök zsölyémen és a *Butykay* gyönyörű walczerét dúdolom magamba magamnak: csak néki minden jót és szépet, a lába csak virágra léphet; mert ő a föld legszebb virága és mindenkinek tetszik a darab és a muzsika és a *Solti* *Hermín* szeretettel odasimul a kisleánykájához, a *Kató*hoz és azt mondja neki, látod ilyen ember a te apád és *Kató*ka azt feleli, hogy — egy kis cukrot is szeretnék!... Azután azt mondja a *Sik* Rezső, hogy ő be akar menni a feleségéhez, hogy megcsókolja, mert ez a *Sik* erőszakos ember volt világléletében; de a *Király* Ernő nem engedi, majd bolond lesz. Nem, nem, soha! — ha a nagyherceg

csókolódzni akar, hát csókolja meg a kereszlmamáját és a Sik be is panasolja a Királyt a Kosárynál; na jó helyen kereskedik, hiszen a Kosáry örül ha nem kell néki a Sikkal csókolódznia és hálából megparancsolja a Királynak, hogy csókolja meg az arcát. Persze hogy a Király megteszi ezt, van esze; de ettől az egy csóktól elmegy az esze és most folyton csókolódzni akarna a Kosáryval; de ez se megy, mert először mit szól majd hozzá a cár? másodsor: a Kerényi mirnix, dirnix befut, a nyakába ugrik a Királynak és összeviszsa csókolja, ami viszont a Kosárynak nem tetszik és elkergeti a Királyt, aki már egészen künn volt a vízből s megint a tengerbe ugrik; ilyen szabaduszó ez a fiu! Hja, elfelejtettem: a Kerényiből közben bárónő lesz és olyan elegáns, mint egy hercegnő, a Förstner-nővérek tündér ujjá, olyan Staffirungot csináltak neki, hogy egészen jó párti lett belőle és a Sziklai József már el is venné feleségül; de a Kerényi egyelőre még hallani se akar a férjhezmenésről, mert az asszony mind bogaras, mind bogaras, mind bogaras és egy viccet is mond a Sziklainak, azt, hogy maga egy mandarin? ... szép kis mandarin, még meg se nyomtam és már csorog belőle a lé! ... Szóval: a Sik karonfogja a Kosáryt, aki szintén nem spórolt a toaettekkel van neki egy uszódressze, egy fürdőköpenye, egy strandköpenye, két estélyruhája és egy csábitó nyári ruhája; ez a nagyherceg nem is lehet olyan rossz férj, ezek a ruhák egy vagyomba kerülhettek és ezzel véget ér a második felvonás. A szünetben megint hátradülök és Buttykay gyönyörű dalát dúdolom magamba magamnak: én édes, szép, szerelmes angyalom; ruhád szegélyét óh, hadd csókolom! ... És mindenkinek tetszik a darab és a muzsika és a Solti Hermin odasimul a kis leánykájához a Katóhoz és ezt mondja neki, látod ilyen ember a te apád és a Katóka azt feleli, hogy egy narancsot is akarok! ... Azután kiderül, hogy a Király Ernő nem egy hűtelen és a Kosáry megbocsát neki és a Sziklai Jóska is elveszi a Kerényit és a diszlet is nagyon szép és a rendezés is nagyon jó; az a kis *Ferenczy Frici* milyen ügyes ember! és a *Stephanidesz Károly* úgy dirigál, mint egy félisten és én boldog vagyok, hogy egy ilyen sikerben nekem is részem van, mert úgy drukoltam a főpróbán és a Zsazsa is itt volt, meg a Csontos, meg a Rátkai és a Lábass Juci és mindenki és már egy hétre előre eladtak minden jegyet és ez a darab legálább százszor megy, amit biztosra vesz — *Mamuska*.

LONDONI CIPŐDIVAT

(Eredeti felvétel)

A Színházi Világ sikere.

A *Színházi Világ* első száma mindenkinek tetszését megnyerte. A közönség hamarosan szétkapkodta a példányokat és a hét elején már második kiadást kellett csinálnunk a lapból. Amilyen szeretettel fogadta a *Színházi Világ*-ot az olvasó közönség, olyan szeretettel fogadott bennünket a sajtó is. Egyes lapvéleményeket szabadon itt minden kérdés nélkül közreadnunk:

Pesti Hirlap, 1920. január 31.

(Uj színházi hetilap: a *Színházi Világ*.) kelti föl a színházi közönség figyelmét. Felelős szerkesztője *Faragó Jenő*, a népszerű szerző. Körülötte, élén *Molnár Ferenc*cel, az íróknak kitünő gárdája teszi cikkeikkel érdekessé a lapot. Fotografiák az *Ezüst sirály*-ból a *Keringő*, intimitások, karcolatok élénkítik még az *ötven oldalas*, sok csinnal kiállított lapot. Számonkint 4 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Lipót-körút 1

Az Ujság, 1920. január 31.

Színházi világ. A magyar zsurnalisztikának régi, lelkes küzdője: *Faragó Jenő*, a népszerű operett-librettista, akinek, hogy a feledhetetlen emlékeztető népszínházi estékről ne is szóljunk, tavalyeiött a Kóristalánnyal, az idén a Százszorszéppel volt nagyon jelentős sikere, uj vállalkozásba fogott. *Színházi Világ* címen hetilapot indított, melynek ma megjelent első száma nemcsak belső tartalmánál fogva, de kiállítás tekintetében is a legtöbb, amit ma, ebben a genreban produkálni lehetséges. Csupa fiatalos ötlet és derű; ötven oldal kedves meglepetés. Első pillantásra látszik, hogy hétpróbás zsurnaliszta munkája a *Színházi Világ*, melynek a közönsége remélhetőleg mihamar arányban fog állani azzal a tudással és szeretettel, mellyel minden sora készül.

Magyarország, 1920. február 1.

(*Színházi világ*.) Uj színházi hetilapot indított *Faragó Jenő*, aki ennek a zsánernek egyik legügyesebb művelője. „*Színházi Világ*” a címe az uj lapnak, amelynek ötletesen összeállított első száma most jelent meg érdekes szöveggel és sok képpel.

Az Est, 1920. január 31.

Színházi Világ. *Faragó Jenő* ötletes szerkesztésében uj színházi hetilap indult meg „*Színházi Világ*” címmel. Színes és tartalmas első számában, amely most jelent meg, sok az érdekesség írásban és képen.

Pesti Hirlap, 1920. február 1.

(A *Színházi Világ*) sikere oly nagy, hogy a közönség már a mai napon szétkapkodta *Faragó Jenő* művészi hetilapjának első számát s holnapra már a második kiadása jelenik meg a tartalmas, érdekes, friss és eleven színházi ujságnak.

Pester Lloyd, 1920. február 1.

— Die erste Nummer eines neuen Theaterblattes ist heute erschienen: es ist die periodische Revue *Színházi Világ* und der Redakteur ist Eugen *Faragó*, ein alter und bewährter Routinier der Bühne und all dessen, was damit zusammenhängt. Die neue Revue präsentiert sich als äusserst gefällig ausgestattetes Heft von recht ansehnlichen Umfang und enthält Beiträge von Franz Molnár, Ladislaus Márkus, Emerich Földes, dem Schriftleiter usw., als Notenbeilage einen Walzer aus der neuen Operette Akos Buttkays „*Az ezüst sirály*“, zahlreiche aktuelle Porträts und Illustrationen aus dem Reiche der bemalten Leinwand, sowie überaus reichhaltige verschiedene Rubriken unterhaltenden Inhalts. Zu beziehen im Verlag Lipót-körút 1.

Az Andrássy-uti színház februárja

Nagyszerű ötletek, sok kacagtató jelenet, rengeteg taps. Régen, talán Nagy Endre idejében, voltak ilyen jók a műsorok, mint a mostani. Igaz, hogy Nagy Endre most is derekasan hozzájárult a sikerhez: a műsor négy száma az ő műhelyéből került ki.

A sok ismert név között Szép Ernő is képviselve van „Erdély” című szinpadí képével és ez a rövid, néhány perces egy felvonásos felejthetetlen szomorúságot varázsolat belénk s azt hiszem, hogy jól láttam, amikor az első-tétült nézőtérén illatos fehér zsebkendők világítottak. Még nincs baj Magyarország! Itt még sirni tudnak az emberek!

A kis darab szereplői mind egytől-egyig a legjobbat nyújtották. Meghatóan finom anya volt Ürmössy Anikó, a sok oldalú Bársony István kitűnően csinálta meg egy bus székelj figuráját, Somlár Zsigmond kitűnően alakította az apa szerepét és a kis Lubinszky oly megkapó volt a székelj fiu szerepében, hogy ennyit egy gyerek-színésztől nem is vártunk volna.

Nagy Endre kacagtató, „A férj ne pletykázzon” című bohózatában Boross Géza, K. Rajna Alice, Nagy Magda és Bársony István szereznek derűs pillanatokat a közönségnek.

A „Csak egy csókot” című Bracco-Karinthy vígjátékban élethű fogalmazó Abonyi Tivadar, jó az idegen szerepében Kertész Endre és egy oldal lehetne összefirkálni, hogy csak megközelíthetőleg hódolhassunk a kedves Kökény Ilona művészetének. A nagyszerű színésznő, akinek magánszámait tomboló lelkesedéssel fogadta a közönség, még a Fenség álmodik című Bóny Adorján darabban játsza el, egy rászédett herceg szeretőjének szerepét és itt is, mint a műsor többi részében kitűnő volt: A Bóny-darabban kivűle Abonyi és Kacziány Olga viszik a szót.

Volt még egy kis bohózat. Az egér a címe és Somlár, Bársony, Pázmáné Giza, Neógrády Dóra és Kacziány Olga mutatják meg, hogy egy szürke egérke, hogy zavar meg egy édes randevut.

A ma ánszámok, — amelyeket Zágón, Nagy, Kovács, Pallós, Szirmai és Ötvös irtak, — sok derűtséget és kacagást keltettek.

Boross Géza elénekelt a Bor-dalt és a Mi van a kokcban de a közönség még ráadást is kért és az utólérhetetlen Boross a régi műsorait is előszedte.

Rajna Alice programbeszédet tartott és a közönség, más jelölt nem lévén, őt választotta képviselőnek.

Bánóczy Dezső kitűnő volt, mint „kisgazda” és a Koncentráció című dalával nagy derűtséget keltett.

A műsor legutolsó száma, — Nagy Endre tréfiája, — a Nevető verseny volt, amelyben Boross-sal és Bársony-al a közönség nevetett versenyt, ami nem került valami nagy megerőltetésbe.

Az impresszióink az, hogy egyhamar nem kell új műsorról gondoskodni.

AZ-ÖLTÖZTETŐNŐ - BEVEZETŐ

Igen tisztelt Szerkesztő ur, ezennel itt vagyok megint, hogy elmondjam Magának a legfrissebb pletykákat és mért ne tenném, teszem is, elvégre pletykázás az élet sója, ábrándozás a megrontója és egy új operettszínház alapításáról van szó mostan épen, az alapítók tíz millióval akarják megindítani a dolgot és a *Fedák* Sáriné is benne van a dologban habár még nem mondta ki a boldogító igent és erről jut eszembe, hogy mindenki beteg a színházak tájekán, a kedves, jó *Sziklai* Jenő nacságos és művész ur a legkomolyabban spanyol, a *Mészáros* Gizáné nacságának mellhártyagyulladásán van, a *Beöthy* László nacságos és vezér ur egy hete őrzi már az agyát, a *Faludi* Sándor nacságos és igazgató ur a Liget-szatóriumában fekszik, a *Bródy* Sándor nacságos és író ur is beteg volt egy hétig és az *Ellen* Tels csoport öt tagja közül négy spanyol, pedig valamennyi orosz; ámbátor a *Karuos* Andor nacságos és Dumi urnak nem szabad a saját darabjának a próbáira járnia, egyszerűen száműzték őt a Magyarokból és a színészek, akik a darabjába játszanak, egytől-egyig összevesztek már vele, de antul nagyobb lesz a siker és már most mindenki azon csodálkozik, hogy a Dumi ur mennyit haladt és hogy megjavult a stílusa; ellenben a *Wirth* Sáriné művésznél nagy lórumpárti volt a heten és a *Simon* Marcáné nacsága minden pénzét elvesztette, viszont a *Wirth* Sáriné annyit nyert, hogy vehetett magának egy bundát, mert eddig csak keztő volt neki és most glocknival vett, mert a nyáron a glockni lesz a divat: viszont a Királysínház és a Magyar Színház tagjai újabb drágasági pótlékot kaptak, még pedig harminc százalékot és a *Faludi* Jenő nacságos és direktor ur is hazaérkezett külföldi utjáról és Bécsben az történt vele, hogy egy auto nekiment a konflisanak és ő kirepült a kocsiából, de semmi baja sem történt és a rendőr, aki mindjárt ott termett, azt mondta, hogy „so a Glück, kann nur a Ungar habn!” s erről jut eszembe, hogy az *Ilosvay* Rózsíné kiscsacsága e hónap 18-ikán férjhez megy és a ferje *Leitner* Pal nacságos és földbirtokos lesz s mindjárt el is mennek a földbirtokra nászutra és mért ne tennék teszik is, elvégre nászutazás az élet sója, ábrándozás a megrontója és a *Homoki* Pauláné viszont február 8-ikán megy férjhez és a *Nyárai* Antal nacságos és művész úr is hazaérkezett Kaposvárról, ahol augusztus óta főzte a nőket; de a *Góth* Sándor nacságos és művész úr is addig Zsábázott, anig igazán zsábát kapott és most a *Csurtos* nacságos és művész úr Zsábázik helyete a Vigben; én pedig ezennel itt ülök és zárom soraimat, mert még vadászni kell mennem a *Huszár* Károly nacságos és Pufi urral és mért ne tenném teszem is, elvégre mi rossz van abba, hogy szeretek vele jóba lenni, amit igen tisztelt Szerkesztő Urnak is melegen ajánlok és maradok kiváló tisztelettel kedves barátnője az öltöztetőnő.

A Phönix-filmgyár hosszas szünet után tavasszal ismét megkezdí üzemét. Az előkészületek már folynak.

Lenkefy Ica, moziszínészetünk egyik büszkesége, hosszabb tartózkodásra Balatonfüredre utazott.

Váci ucca! Váci ucca!..

Az az én szokásos szerencsém. A múlt héten már nagyon megdicsértem az időt, most aztán megcsufolt. A merész nőcskék ismét visszajöttek a Duna-partról. Kárörvendve vigyorgtam rájuk. Ohó, most jó megint az öreg Váci-ucca? Múlt héten már a tarka-barka szalmakalapokat is előszedték, most pedig csak az orrocskájuk látszik ki a bundából.

Ferenczy Károly is kint volt ma a korzón. Neki is csak az orrocskája látszott ki a kabát gallérból. Pártos Gusztáv, az Apolló Kabaré tagja, olyan bundában járkál, mintha valami északsarki expedícióra készülne. A kalapja külön említést érdemel. Olyan nagyszertűen van megkonstruálva, hogyha kifordítják akkor is viselhető. Szivarzseb nincs a kalapján, aminek viszont az az előnye, hogy a kifordítás után nem kerül a jobb oldalra.

Az újságírókat Hunyady Sándor képviseli, aki egy „egyiptomi-stimpfli“-t tart a fogai között. Én csak arra vagyok kíváncsi, hogy mikor gyújt Hunyady új cigarettára, mert én mindig csak akkor találkozom vele, amikor már a végénél tart.

Egy pillanatra feltűnt a kedves Kerényi Gabi alakja is, de már sietve el is tűnt a Párisi-utca irányába, ahol Karsay Feri készíti neki azokat a kalapokat, amelyeket az „Ezüst sirály“-ban fog viselni.

Ha már primadonnáknál tartok, talán megemlíthetem, hogy a börze primadonnája Krausz Simi is megjelent a korzón. Azt hiszem mondanom sem kell, hogy Krausz Simi nem gyalog jött, hanem egy csöndes jószagu automobilon. Nagyszerű feje van Simon bátyáknak. Csak három ilyen fej van még Budapesten. Hajpál Benőé, Bródy Sándoré és Márkus Lászlóé.

Az Est kiadóhivatala előtt Tükös Ica, a Belvárosi Színház tagja nézegeti a könyveket. Nagyon kedves nő, most fog bemutatkozni a „Patiká“-ban. Azt hiszem, hogy tetszeni fog a közönségnek. Nekem már most is tetszik.

A mindig finom, drága Péchy Erzsébet a hírlapüzletből jön és egy csomó francia újságot szorongat a kezében. Ő egészen hasonlít egy kedves francia babához.

Istenem, majdnem megfellebbeztem a szép Simonyi Máriáról, aki ugye látszik valami nagybobszerű gombüzetlet bonyolított le, mert a kabátján hirtelen nyolcvannégy gombot számoltam össze.

Aztán ... eddig csak a színházi-mamákról irtak a lapok, én ezzel igazságtalansággal ezennel szakítok, mert ime megemlítem, hogy két színházi papát is láttam a Váci-uccán. Az egyik a Berlinben mozgó Montagh Ilonának a papája; a másik a szőke Magaziner Erzsinek az édesapja. Mind a ketten nagyon büszkék leányaikra.

Ha valakit kifejejtettem volna, az csak járjon szorgalmasan a Váci-uccára, majd rá kerül a sor.

Fedák, Rózsahegyi, Békeffy

Az Apolló Kabaré új műsora.

z Apolló Kabaré a meglepetések színháza. Minden műsorában szolgált valami meglepetéssel közönségének. Az Apolló új műsora a meglepetésekhez szokott közönségnek is meglepetés lesz. *Fedák* Sári fog fellépni a kis színházban! A közönség még emlékezni fog Fedák tavalyi szereplésére az Apollóban a „Brigitta” című darabban. *Rózsahegyi* Kálmánnal lép fel Fedák az idén is. *Harsányi* Zsolt „A színész még nem ember” című vígjátékában.

Az Apolló Kabaré második meglepetése; *Békeffy* László fellépte. A kitűnő művész, aki eddig az Andrásy-uti-Színházban kacagtatta a közönséget, most elszerződött az Apolló Kabaréba. Az új vígjátékban fog játszani először, melyet egy Békeffyhez közel álló személyiség — Békeffy László írt. Békeffy a Békeffy darabban! Azonkívül magánszámokat is fog előadni új közönsége előtt, — amely nem is lesz új, — mert Békeffyt követné közönsége mindenüvé.

Az Apolló új műsora a humor jegyében látta meg a napvilágot. A tréfák, bohózatok egész sora szerepel az új műsoron. Zilahy Gyula „Grassalkovich” című vígjátékában Gózon, Mihályi Vilcsi, Haraszthy Mici, Homoky Paula, Faragó Sári szerepelnek, — úgy hogy a próbák kis közönsége is halálra neveti magát. *Csöndes Géza*: „A pénz” c. satírája, *Mark Twain*: „A zivatar” című komédiája szolgálják még a humort. A komoly elemet *Liptai* Imre „Vadrózsák” című erdélyi képe képviseli meghatóan.

És a magánszámok! *Németh* Juliska új számai új szennzációk, *Vidor* Ferike nagyszerű lesz mint mindig. *Gózon* Gyulán meg sem látszik Csengery-utcai kirándulása, — jobb lesz mint valaha. *Mihályi Vilcsi*, — aki a mostani műsorban szerepelt először, — az új műsorban már „beérkezett” művésznő, ő is egyik meglepetése a színháznak a „backfis” genre-ben.

Fedák, Rózsahegyi, Békeffy, — és ilyen műsor mellett nem nehéz az Apolló Kabarének nagy, nagy sikert bejósolni.

Siklósi Iván a Projectograph R.-T. dramaturgia megváltik a Projectograph-tól és elszerződik Bécsbe a „Sasa” filmgyárhoz. A közel jövőben már elutazik Budapestről. Azt hisszük, hogy a magyar filmipar nehezen fogja nélkülözni a „Skorpio”, a „Judas” és más nagysikerű filmek szerzőjét.

Porzolt Kálmán „A színésznő” című regényét a Gloria filmgyár megfilmesítette. A felvételek a „Phoenix Filmgyár” műtermében már folynak. A főbb szerepeket *Mattyasovszky* Ilona, *Spolarits* Oly és *Lukács Pál* fogják játszani.

A Cinabar című filmkolosszus, amely a múlt héten a szakközönség előtt óriási feltűnést keltett, mint értesülünk, nem kerül ebben a szezonban színre. Technikai okokból a bemutatót a jövő szezonra halasztották.

A Színházi Világ hangversenye. A Színházi Világ szerkesztősége legközelebb nagyszabású művésztét rendez — előfizetőinek mulattatására. Az estén a budapesti művészvilág legjobbjai fognak fellépni. Olyan műsort állítunk össze, amelyben még aligha volt része a budapesti publikumnak. Opera- és operett-részletek, drámai jelenetek, tréfák és hangversenyszámok teszik majd teljessé a műsort. Egyelőre még csak annyit akarunk megjegyezni, hogy e hangverseny jegyei nem kerülnek eladásra; a *Színházi Világ* előfizetői közt ingyen osztjuk szét a jegyeket. További részletekkel lapunk legközelebbi számában szolgálunk.

✱
Gróf Tisza. Heinrich Schmidt, német író érdekes színművét, a „Graf Tisza”-t a Madách Színház fogja bemutatni Ivor Dénes fordításában. Az érdekes és aktuális darab főszerepeit Tanay Frigyes (Károlyi Mihály) és Körmendy Kálmán (Tisza) fogják játszani. A Madách Színház bemutatója előtt a Gróf Tiszát az Operaházban fogják bemutatni egy estén meghívott közönség előtt, február közepén.

✱
Péchy Erzsí Bécsbe megy. Az utóbbi időben sokfelől és sok határozottsággal híresztelték, hogy Péchy Erzsí, a kitiűő primadonna nem tartja be bécsi szerződését, hanem Budapesten marad és a „Pünkösdi rózsá” után egy új magyar operett főszerepét fogja játszani a Revü-színházban. Megkérdeztük erre vonatkozólag magát a bájos művésznőt, aki kérdéseinkre ezt felelte:

— Szó sincs róla. A „Pünkösdi rózsá” száz előadása után nem játszom tovább a Revü-színházban. Elmegyek Bécsbe. Karczag igazgató úr leküldött nekem négy szerepet, hogy tanuljam meg németül. Ezek: az „Éva”, a „Luxemburg grófja”, a „Sybill” és a „Stambul rózsája” főszerepei. Már tanulom is őket, bárha úgy tudom és úgy remélem, hogy a „Lili bárónő” bécsi premierjén lesz az első bécsi premiérem!...

Mi a magunk részéről őszintén sajnáljuk a primadonna távozását. Neki a magyar színpadon a helye: a magyar színpadnak egyik büszkesége ő.

✱
A Király Színháznak soron következő újdonsága: Martos Ferenc és Vincze Zsigmond új operettje, a „Cigánygrófnő”. Ez a cím még nem végleges, de végleges már a szereposztás, amely szerint Fedák Sári, Lábass Juci, Rátkay Márton, Nádor Jenő, Tamás Dezső, Szirmai Imre, Latabár Ildás, Hajnal, Simon Marcsa és Mátyási Gizi játsszák az új operett főszerepeit. Futólag beszélgettünk a szereplőkkel a darabról és többek közt ezeket mondták:

Fedák Sári: Ez egy egyszerű librettó és a Vincze muzsikája színes, gazdag, magyaros. Nagyon örülök új szerepemnek.

Lábass Juci: Panni, cigányleányt játszom az új operettben: a Rátkai menyasszonyát. A szerepem elragadó.

Rátkai Márton: Természetes, hogy az ember a legnagyobb dicsérettel beszél minden új szerepéről. Ezúttal nem alkalmazom a sablonos dicséreteket és nem alkalmazza senki. A premiéren mindenki fog derülni és mindenki el lesz ragadtatva a „Cigánygrófnő”-től. Ebben a darabban minden jó. Ötletes és mulatságos a librettó és kitűnő a Vincze muzsikája. A sablontól egészen eltér az én szerepem. Ezeregy nüansa van, a legnagyobb skálát játszhatom végig benne: a humorostól a groteszkig. Ez az a szerep, amelynél nem kell visszafojtania a színésznek azt, ami benne van, a szerep mindenre alkalmat ad. Régen izgatott úgy dolog, mint ez; régen voltam így páli szerepre, mint erre...

Bizonyára sok kedves alkalmunk lesz még a „Cigánygrófnő”-vel foglalkozhatni.

Nem igaz az a hír, hogy Beöthy László is pályázik a szegedi színházra. Esze ágában sincs.

Wirth Sári, egy kedves és szép, tehetséges és temperamentumos színésznő. arcképét hozzuk mai számunkban. A belvárosi Színház tagja és az „Ötvenéves férfi”-ben kellemesen tűnt föl. Nem sablonosan „tehetséges kezdő”, hanem egy kedves, jó színésznő, aki meg fogja mutatni, hogy mit tud, csak alkalmat kapjon rája.

Kino-Varieté lesz a Téli kertből. Most már csak azon mulik a dolog, hogy az artisták bele mennek-e abba, hogy naponként háromszor játszanak?

A Madách Színház bérét fölemlelte a kultuszminiszter. Eddig kétszáz korona volt a napi bér, ezentul 500 korona lesz.

Baumann Károly jubileuma. A Magyar Artista Egyesület február 14-én ünnepli Baumann Károly 30 éves művészi jubileumát a Fővárosi Orfeumban. A kitűnő művész 1887-ben kezdte pályafutását a régi Pest „Blaue Katze” című mulatójában. Innen hosszabb külföldi turnéra ment, — majd visszatért ismét Budapestre, a „Somossy Mulató”-ban lépett fel, amelyből később a Fővárosi Orfeum keletkezett. Tizenhét évig játszott egyfolytában a Fővárosi Orfeum színpadán, melyett ő tett népszerűvé. Baumann Károly nevéhez fűződik nagyrészt az orfeumvilág megmagyarosodása. Társaságában Zoltán Jenő, Makai Emil, Pásztor Árpád, Heltai Jenő, Faragó Jenő, Nagy Endre, Kern Aurél és Máder Rezső alapították a „Tarka Színpad”-ot, amely sok tekintetben volt alapja a mai kabaréművészetünknek. Baumann hosszú és dicsőséges művészi pályára tekinthet vissza, nem is olyan régen még a legnépszerűbb komikusa volt Budapest közönségének. A jubileumi előadáson — amelyet egy bizottság készít elő — sok nagynevű író és színész fog közreműködni.

Kőmives Erzsí. A győri lapok nagy lelkesedéssel írnak Kőmives Erzsiről, Somogyi Kálmán győri színtársulatának új tagjáról. A fiatal színésznő művészetének olyan széles skálájáról tett bizonyosságot, hogy máris a legnehezebb szerepeket játssza. Többek között nagy sikert aratott a Sasfőkőben, mint reichstadti herceg. Az „Ördög”-ben a szemtelen Elzát, a „Mandarin”-ban Nan-Ping-et, a „Nagymamá”-ban Szerafinát alakította nagyon tehetségesen. Kőmives Erzsí egy-két hónap alatt a győri közönség egyik kedvencévé lett.

(Folytatás.)

Anita Manzoni szőke volt és karcsú. Ártatlan kék szeme élénken csillogott, finom metszésű ajkán a kedvesek mosolya ült. Ha beszélt, különös melegség áradt a szavából és ha hallgatott, azt kellett hinnie mindenkinek, hogy kis szőke fejében nehéz és sulyos gondolatok kergetőznek. Senki sem tudott úgy hallgatni a lagunák városában, mint Anita Manzoni és a Rossini Színház direktora minden néma szerepet vele játszatott évek óta. Anita még sohasem szeretett. Finom, kedves, filigrán teremtes volt, aki nem mulasztotta el sohasem a reggeli misét, keresztet és amulettet hordott a nyakában és bőkezű volt, ha Szent Antal szegényeivel találkozott. Még saltorella korában megszokta, hogy maga varrja a ruháit s amióta Isten felvitte a dolgát sem tett le erről a jószókásáról. A virágos selymeket szerette. A virágos selymeket fogta ráncba s a tunikájának mindig volt valamelyes merész ivelése és titkos kacérsága, amely érdekessé tette kis figuráját.

A Guilietta lovagja tetszett neki módfelett.

— Nézzétek, — folytatta most csacsogását; — nézzétek milyen érdekes ember az a színész. A haja fehér s a frakkja a legjobb szabású frakk kerek e világon. A szemében annyi tűz mint a Vezuv kráterében; a mozdulataiban annyi glória, hogy Terpsichore megirigyelhetné érte.

Guilietta Oriónak jól estek ezek a szavak. Ő szerette érdekes lovagját és az Anita dicséreteit kipótolta a magáival:

— Óh, ha beszélni hallanátok! Hogy cseng a szava, hogy variálja, hogy deklamálja ezt az egy szót is: szerelem! . . . Óh, ha énekelni hallanátok! Hogy zeng a hangja, hogy sóhajtja, fuvolázza szerelmes vallomásait. Óh, ha ösmernétek őt úgy, ahogy én ösmerem.

Anitának nagy kedve lett volna átesni ezen az ösmeretségen; de Guilietta leintette barátnőjét.

— Nem, nem, galambom! . . . Nem lehet! . . . A lovagom szíve lobbanékony és hamar tüzet fog.

— Félted őt? — kérdezte nevetve Anita.

— Félttem.

— Kitől?

— Tőled és mindenkitől.

A Campanile ajtajában ezalatt nyugtalanul várakozott a színész. Fűrésző szemének tekintete újra és újra végig söpörte a Márkusteret, de nem tudta fölfedezni az imádott nőt. Szerencsére Guilietta nem hagyta sokáig epedni őt. Oda libbent hozzá s nemsokára meghittén összesimulva vegyültek el a tarka tömegben.

És a többien is átadták magukat a mulatságnak. A zene szólt, az ének hangzott, a füzértáncosok hangosan kurizáltak, a táncosnők pedig gondtalanul kacagtak. Mindenki mulatni akart és mindenki megtalálta a maga mulatságát. Csak Bernardo de Bernardis állt némán a Szent Márkus oszlopa mellett és Margot Gallianit figyelte.

A primadonna a kalandor karján lépkedett. Ezer színü ruhája hol itt tünt föl, hol meg amott s amerre járt, mindenütt megbűvölten tekintettek rája az emberek. A kalandor büszkén ment mellette. Ez a ragyogó szép leány az övé volt s a Porticán a kis rokokó palotában ő volt az ur. De féltette is a maga kis pillangóját. Féltette a napsugártól, amely arcát csókolgatta; féltette az esti szél-től, amely haját felborzolta; féltette mindentől és mindenkitől; de — nincs az a szerelmes, akinek eszén túl ne járjon egy kis pillangó, egy kis színésznő, a Theatro Rossini primadonnája, Margot Galliani.

Most is, hogy ott pompázott a téren és odasimult a Casanova karjára, nyugtalanul tekintgetett jobbra-balra, mint aki keres valakit. Valóban így volt. Margot keresett valakit. Alfiero Beppot kereste, a kollégáját, aki annyira szerette őt, aki rá nem nézett se Anitára, se Giuliettára, se Teresára, akik ugyancsak ott sűrögtek-forogtak körülötte a Rossini Színház színpadán és kulisszái mögött; csak Margot érdekelt, csak Margotot nézte, csak a Margot öltözője előtt várakozott és boldog volt, ha elkaphatta egy pillanatra a Margot kezét és egy forró csókot nyomhatott rája. Margot nem bánt túlságos szeretettel a fiúval. Hízogott neki ez a nagy szerelem, örült neki és gyönyörködött benne; de a kis rokokó palotának még jobban örült. A fiút szép szóval, forró és jelentős kacsintásokkal bolondította, mert nem akarta elveszíteni a szerelmét. Kabalája lett, hogy a szerencsecsillagja elhomályosul, ha ez a fiú elfordul tőle. Azután meg a legjobb partner Beppo volt, vele énekelni, vele táncolni a biztos sikert jelentette. Mért engedné át ezt a biztos sikert Anitának, vagy Giuliettának?

Beppo szerelme pedig nőttön-nőtt. Már nem érte be egy sóhajtatással, már keveselte a kézcsókot, már vágyai voltak és ezeket a vágyakat szenvedélyesen sugta a Margot fülecskéjébe.

— Meghalok érted! — mondotta egyszer.

— Nem bírom ki tovább! — mondta másszor.

És Margot csak mosolygott. Ő tudta, hogy Beppo nem hal meg és hogy kibírja még egy darabig. Beppo hamar tüzet fogott és hamar elhamvadt minden nagy szerelme. Margot tudta róla, hogy ugyanilyen szenvedéllyel beszélt Elenának, amíg meghódította és éppen így meg akart halni Beatriceért — két hónapig. Két hónapig tartott a Beppo minden szerelme; csak Margottal tett kivételt, őt már negyedik hónapja szerette — reménytelenül. Mert a négy hónapon át hiába ostromolta bárhogyan is, a primadonna csak mosolygott.

De tegnap, tegnap reggel történt valami. A Rossini Színház tagjai próbára gyűltek össze és Margot aranyos gondolán jött a próbára. Nem maga ült a gondolában amikor az a színház elé ért, hanem ott volt mellette a seingalti lovag is: Casanova Jakab, aki keccsen és udvariasan kíségette a gondolából a primadonnát, kezét csókolta neki, aztán visszatelepedett a gondolába, amely megindult vele a Canale felé.

Beppo ott állt a színház előtt, amikor Margot megérkezett. Ott állt és a szemét törölgette. Margot azt hihette róla, hogy sirt. Mivelhogy pedig Margot nem bírta a könnyeket, oda libegett a komikus mellé és megcirógatta az arcát.

— Mi bajod neked, Beppo? — kérdezte tőle gyöngéden és Beppo durcásan, mint egy rossz gyermek, felelt a kérdésre:

— A szívem fáj! . . . A szívem meghasad! . . . A szívem nem bírja ezt már tovább! . . . Megint vele érkezél.

— És aztán? . . . Nem először és nem utoljára érkeztem vele! . . . De téged ez csak nem léphet meg, Beppo? . . .

— Nem lep meg . . . de nem tűröm tovább.

— Beppo, te megbolondultál.

— Nem lehetetlen! — kiáltotta a komikus és megragadta a nő kezét.

— Na, bocsásd el a kezemet! — siránkozott Margot. — Fáj!

— Fáj? . . . Nekem is fáj.

— A kezed?

— A szívem.

— Arról én nem tehetek.

— Csak te tehetsz róla. Csak rajtad múlik, hogy meggyógyuljak.

— Mit tegyek, Beppo?

— Engedd meg, hogy megcsókoljalak.

Margot habozott egy pillanatig, aztán oda tartotta arcocskáját a fiúnak.

— A szájadat akarom! — sugta most Beppo.

— Azt nem lehet! — felelte a leány.

— Miért nem?

— Mert nem lehet! . . . Mert nem szabad!

— A szájadat csak a kalandor csókolhatja?

Margot nem felelt erre a kérdésre. Beppo is elhallgatott egy pillanatra, de aztán újra kezdte:

— Soha se fogom megcsókolhatni a szájadat?

Margot busan nézett rája nagy fekete szemével.

— Soha? . . . Soha? . . . — kérdezte újra a fiu és Margot most halkán ezt felelte:

— Azt nem mondtam.

— Hát? . . . Akkor? . . . Mikor?

— Majd egyszer!

Beppo szinte fölszisszent:

— Majd egyszer! . . . Ez azt jelenti, hogy soha!

— Mondd meg, hogy mikor?

— Mikor? . . .

És Margot remegve felelte:

— Holnap!

A fiu felujjongott:

— Holnap?

(Folytatom.)

Faragó Jenő.

I. évfolyam. 2. szám.

SZÍNHÁZI VILÁG

1920. február 8-án.

Kiadja: a Színházi Világ részvénytársaság.

Lapzártas: február 5.

Igazgató: Kondor I.

Készült: „PAX” nyomdai műintézet és kiadóvállalat részvénytársaságnál,
Budapest, V., Lipót-kő ut 1. Telefon 125—96 és 132—19.

KEDVES FARAGÓ!

SZERKESZTŐI-ÜZENETEK

A kérdés:

Kedves Faragó! Nagyon érdekelne, ha megtudnám a véleményét arról, hogy milyen irányban fog fejlődni az operett? Romantikus lesz-e, vagy a bécsi operett hamis „naturalizmusát” fejleszti-e tovább?

Igaz hive: Sziklai József.

A válasz:

Minden század elején felülkerekedik a romantika. Nem az írók és nem a muzsikások csinálják, hanem a kor úgy hozza magával, hogy a halódó század mindig léha, kicsapongó, excentrikus; az új század elején pedig mindig visszatérünk a romantikához. És ez az eset a nagy nemzeti katasztrófák, a háborúk után is Áhítazzuk a szépet, a költőt ilyenkor és ez látszik meg minden művészi alkotáson. Az operett, a pajkos műfaj, éppen úgy nem térhet ez elől, mint a legkomolyabb dráma. Nálunk különleges a helyzet. Minekünk nemcsak a romantikához kell visszatérnünk, hanem a nemzeti irányhoz is. Az operettben és a drámában egyaránt.

A kérdés:

Kedves Faragó! Mit szól ehhez a mostani táncörülethez? Tetszik ez magának?

Csatay Janka.

A válasz:

Nem tetszik. Szeretném, ha jóval kaveesebbet táncolnának az emberek és jóval kevesebben. Azaz: jóval izlésesebben. Hallatlan, hogy milyen lehetetlen figurákat találnak ki és gyúrják, gyömöszölik egymást táncos és táncosnő. Minden ez, csak nem tánc. Akrobatika, légtornászás, svéd torna, vagy nem tudom mi egyéb, de nem tánc. Én ma is szívesebben nézem a gracióz menuettet, a ringató keringőt és a csöndes csárdást, mint a tangót, a jazzt és a többi hopszpolkát.

L. M. Bródy Miksa most éppen Budapesten van; az Est szerkesztőségében megtalálhatja.

F. B. Ez nem vers:

Nagyokat károgott
A fekete holló,
Megsegít engem a
Napisten, a Polló!...

Apolló bocsásson meg önnek.

A. L. Nem ad autogrammot; arcképet meg éppenséggel nem. —

K. J. 1. Fővámter 2. IV. 2., 2. Szondy-utca 98/a., 3. Nem tudjuk, hogy mennyi a fizetésük és nem is firtatjuk. — **Irénke.** Keresse föl Labori fotoművészt, Erzsébettér 18. alatt.

Holzer

divatháza

**Budapest, IV.,
Kossuth Lajos-utca 9.**

ROYAL K ABARÉ

Minden este fél 7 órakor szenzációs új
műsor Karinthy Frigyes, Lovász Károly
Mihály István, Kövály Gyula, Forró Pál,
Uray Dezső és Gosztonyi Adám tréfái.

UJRA KAPHATÓ!

Nádas Sándor regénye

Krisztina Sorsa

ÁRA 20 KORONA
AZ ELSŐ KIADÁS
TELJESEN ELFOGYOTT

ROYAL ORFEUM

Minden este fél 7 órakor, vasár- és ün-
nepnap délután fél 3 órakor új műsor

CSILLAGOK CSILLAGA
és a VILÁGHIRŰ VARIETÉ-ATTRAKCIÓK

„LOUIS“

COIFFEUR
DE PARIS

GIZELLA-TÉR 3.
TELEFONSZÁM: 46—25.

Modern Irodaberendezési Vállalat

HIRSCH ÉS TÁRSA BUDAPEST,
V., Alkotmány-utca 19. szám.

Amerikai irodabutorok!

Redőnyös kottaszekrények!

Ne dobja el

megunt vagy törött hanglemezeit,
mert **WAGNER „Hangszerkirály“**
(Budapest, József-kör 15.) bármily állapotban levő hanglemezekért
magas beváltási árakat fizet. Kérjen a saját érdekében ajánlatot!

BRAMMER ÖDÖN

női szövetek és selyem különlegességek

BÉCSI-UTCA 4.

TELEFONSZÁM 14-49.

HATSCHEK EMIL

FÉNYKÉPÉSZETI ÉS
OPTIKAI CIKKEK

ANDRÁSSY-UT 15. SZÁM.

TELEFON 338.

PICK J.

TELEFON 170-98.

Alapítatott: 1897.

FÜSZER ÉS CSEMEGE ÜZLET:
BUDAPEST,
V., LIPÓT-KÖRUT 11. SZÁM.

CUKORKA KÜLÖNLEGESSÉGI ÜZLET:
BUDAPEST,
V., LIPÓT-KÖRUT 15. SZÁM.

LÁSZLÓ ÉS BLAU

Cégtulajdonos: **LÁSZLÓ JENŐ.**

**Szállítási bizományi
és elvámolási üzlet.**

BUDAPEST V., Akadémia-u. 15

Telefonszám: 83-36.

Balázs Károly

drogueria

Budapest VI., Damjanich-u. 33.

Telefon József: 28-29.

Háztartási és pipere cikkek
nagy választékban.

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

ZSÁK, PONYVA, ZSINEG vétel, eladás és kölcsönzés
BUDAPEST, V. kerület, Kálmán utca 4. szám. o. Telefonszám: 15-28.

Pax

nyomdai műintézet és kiadóvállalat
részvénytársaság. Telefon 125-96.

Vállal mindenféle nyomtatvány elkészítését elsőrangú kivitelben

Budapest, V. ker., Lipót-körut 1. szám

S Z I N H Á Z I V I L Á G

PÉCHY ERZSI

(Revü Színház)

(Labori felvétele)

KIRÁLY ERNŐ

(Városi Színház)

(Labori felvétele)